

Kule Yapma Kategorisi Oyuncakları İçin Kategorik Detaylandırmalar

İlker USTA*

Makale Bilgisi	ÖZET
Makalenin Türü: Araştırma Makalesi Makalenin Geliş Tarihi: 22.02.2025 Makalenin Kabul Tarihi: 20.06.2025 DOI: 10.54971/synergy.1645028	Okul öncesi çocukluk olarak adlandırılan 0-6 yaş (0-72 ay) aralığındaki gelişim süreci, oyuncaklarla oynayarak kendi farkındalıklarına ulaşma ve yaşamı anlamlandırma çabasında bulunan çocukların gelişiminde çok önemli bir dönem olup oyuncaklar yordamıyla öğrenmeye ve keşfetmeye dayalı gelişim alanları ile bütünleşik ilerleyen bir süreçtir. Oyuncakların, psikoseksüel gelişim evreleriyle bütünleşik gelişim alanları eşliğinde gerçekleşen çocuk gelişiminde, çocukların kendini fark etmesi ve yaşamı anlamlandırması bakımından çok yönlü bir rolü vardır. Oyuncaklar, bedensel-zihinsel-ruhsal gelişime olan tarifsiz katkılarından ötürü, okul öncesi dönemin vazgeçilmez bileşenleridir. Bu noktada, tüm gelişim alanlarının birbirleriyle bağdaşık olduğu gerçekliği göz önüne alındığında, oyuncakların gelişim alanları üzerindeki etkilerinin ne şekilde gerçekleştiğinin belirlenmesi, çocukların yeteneklerini ve becerilerini sergileyebilme potansiyellerinin boyutu hakkında değerlendirmelerin yapılmasına imkan tanıyacaktır. Oyuncaklarla desteklenen oyunusal faaliyetler ile edinilen deneyimsel öğrenimde ilerlemeyi ve devamlılığı esas alan gelişimsel göstergelerin irdelenmesi, özgüvenli bir kişilik edinimine işlerlik kazandırmaya temellenen gelişimin potansiyelinin ortaya konulabilmesi açısından önemlidir. Buna göre, çocuk gelişiminin önde gelen pekiştiricilerinden biri durumundaki eğitici ahşap oyuncaklar ile gelişim alanlarının ilişkilendirilmesi tematik olarak önemlidir. Bu çerçevede, bu çalışmada, ahşap oyuncak kategorizasyonu bünyesinde yer alan kule yapma kategorisi oyuncaklarının gelişim alanlarına tesiri bütüncül yaklaşımla irdelenmiş olup bilişsel gelişim, psikomotor gelişim, dil gelişimi, sosyal ve duygusal gelişim ve özbakım becerisi üzerinde nasıl bir etkisinin olduğu hususu açıklanmıştır. Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Okul Öncesi Çocukluk Dönemi, Eğitici Ahşap Oyuncaklar, Kule Yapma Kategorisi, Kategorik Detaylandırmalar

Content of this Journal is licensed
Under Creative Commons Attribution
NonCommercial 4.0International
(CC BY-NC 4.0)

* Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği, Ankara, Türkiye. E-posta: iusta@hacettepe.edu.tr, ORCID Id: 0000-0002-0470-5839

Categorical Details for Stacking Category Toys

ABSTRACT

The developmental process between the ages of 0-6 (0-72 months), called preschool childhood, is a very important period in the development of children who strive to reach their own awareness and make sense of life by playing with toys, and is a process that progresses integrated with developmental areas based on learning and discovery through toys. Toys have a multifaceted role in child development, which takes place in areas of development integrated with the psychosexual development stages, in terms of children's self-awareness and making sense of life. Toys are indispensable components of the preschool period due to their indescribable contributions to physical, mental and spiritual development. At this point, considering the fact that all developmental areas are interconnected, determining how toys affect developmental areas will allow for evaluations to be made about the extent of children's potential to display their talents and skills. Examining developmental indicators based on progress and continuity in experiential learning acquired through playful activities supported by toys is important in terms of revealing the potential of development based on acquiring a self-confident personality. Accordingly, it is thematically important to associate educational wooden toys, which are one of the leading reinforcers of child development, with developmental areas. In this context, in this study, the effects of the stacking toys within the wooden toy categorization on developmental areas were examined with a holistic approach, and the effects on cognitive development, psychomotor development, language development, social and emotional development and self-care skills were explained.

Keywords: Child Development, Preschool Childhood, Educational Wooden Toys, Stacking Category, Categorical Details

GİRİŞ

İnsanın doğası gereği biyo-kültürel ve sosyal bir varlık olduğu merkeze alındığında, her birey içinde bulunduğu toplumun etkileşimsel pekiştirmeleriyle aydınlanan düzlemde hiç durmaksızın devam eden bir öğrenme ve bilgi edinme faaliyeti içerisinde yer alır (Başaran, 1990). Bu bağlamda, toplumu oluşturan bireylerin kendini tanıma çabası, çağlar boyunca süregelen içselliğiyle düzenli ve uyumlu bir süreç eşliğinde sürekli olarak ilerlemeye temellenen gelişim kavramıyla bütünlük katıksız bir gerçekliktir (Arı vd., 1997). Özde, mevcut duruma göre ilerleyip bir sonraki aşamaya erişmek manasına gelen gelişim, kendine özgü özellikleriyle bireysel farklılıklara sahip olan kişinin bedensel, zihinsel ve sosyal yönlerden ahenkli bir bütünlükle edindiği kazanımlara istinaden ortaya koyduğu değişimin göstergesi olup temel bilgi ve becerilerin kavranışıyla biçimlenen kişilik oluşumu mahiyetinde doğumdan itibaren ilk altı yılda büyük önem taşır (Yavuzer, 1997). Kişilik gelişimi konusunda öncü bir teorisyen olan Sigmund Freud (1856-1939), kişiliğin yaşamın yaklaşık ilk onsekiz yılı boyunca ortaya çıkışını tasvir eden dinamik bir kavram ortaya koyarak çocuk gelişimine ışık tutmuştur (Garcia, 1995). Buna göre, psikanalitik bakış açısıyla kişiliğin üç kutuplu yapısına değinerek, davranışların insanın içsel güçlerinden kaynaklandığına dikkat çeken Freud, gelişimi (oral, anal, fallik, latent ve genital adlandırmasıyla) onsekiz yaşa kadar olan zaman aralığı çerçevesinde “psikoseksüel gelişim dönemleri” olarak beş farklı evreye ayırmıştır ve kişilik gelişiminde çocukluğun ilk altı yılının yaşamın ilerleyen dönemlerindeki davranışları etkileyici bir rol oynadığını vurgulamıştır (Pokhrel, 2021).

Muhteviyatı itibarıyla psikoseksüel gelişim evreleriyle bütünleşik gelişim alanlarının çatısı altında ilerleyen hassas bir süreç olan çocuk gelişimi, güçlü ve zayıf yönler ile ilgi alanları ve ihtiyaçlar-gereksinimler bağlamında çocukların bireysel özellikleriyle değerlendirilmesi suretiyle, “güçlü yönlerin desteklenmesi, zayıf yönlerin geliştirilmesi, ilgi alanlarının belirlenmesi, ihtiyaçların karşılanması ve gereksinimlerin giderilmesi” gerekliliği zemininde, çocuklara uygun yönlendirmeler ve/veya pekiştirmeler yapılarak bedensel-zihinsel-ruhsal gelişimin öngörüldüğü gibi gerçekleşmesi açısından çok önemlidir (Usta, 2016). Özü itibarıyla, çocukluk adlandırmasıyla kendini gösteren çocuk gelişimi; Oral Dönem (0-2 yaş), Anal Dönem (2-3 yaş), Fallik Dönem (3-5 yaş), Latent Dönem (5-12 yaş) ve Genital Dönem (12-18 yaş) esas teşkil etmek üzere, (Bilişsel Gelişim, Psikomotor Gelişim, Dil Gelişimi, Sosyal ve Duygusal Gelişim ile Özbakım Becerisi eşliğinde) onsekiz yaşa kadar gerçekleşen bedensel ve zihinsel değişiklikler ile çevreyle etkileşime girilerek çocuklarda kendilik algısının edinilmesine imkan tanıyan temel bir gelişim sürecidir ve özellikle oyun-oyuncak bütüncülüğünde 0-6 yaş (0-72 ay) arasındaki okul öncesi dönemde gerçekleşen öğrenme ve keşfetme süreçleriyle çocukların kendini fark etmesi ve yaşamı anlamlandırması çabasına katkı sağlayan önemli bir konudur (Usta, 2019).

Çocuklar sağlıklı ve sürdürülebilir bir toplumun mihenk taşı olup bir toplumun çocuklara nasıl davrandığı, o toplumdaki en genç üyeler durumundaki çocukların nasıl büyüyüp gelişeceği ve diğer bireyler tarafından nasıl görüleceği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Meisels ve Shonkoff, 2000). Toplumun naif bireyleri olarak, doğuştan gelen özellikleriyle birlikte her bir işlevin diğer gelişim alanlarıyla bağdaştığı sonradan kazanılan fiziksel ve zihinsel yetkinlikler ile davranışsal beceriler çerçevesinde, çocuklar kendi özünde bulundurdıklarıyla bütünleşik bir varlıktır (Emde vd., 1991). Başkaca söylemek gerekirse, çoğulcu bir bakış açısıyla bakıldığında, çocuklar sahip oldukları özelliklerinin yanı sıra, oynayarak edindikleri deneyimler ve diğer olası etkenler bakımından bireysel olarak birbirlerinden farklıdır, zira gelişim (okul öncesi dönem olarak addedilen) yaşamın ilk altı yılında doğrusal değildir (Meisels, 2006). Buna göre, çocukların oyuncaklar eşliğinde gönüllü olarak katıldığı eğlenceli bir öğrenme eylemi olan oyun, gelişimde çok önemli bir role sahiptir. Öyle ki oyun oynamak, çocuklarda hem bilişsel ve psikomotor gelişim hem de sosyal ve duygusal gelişim ile dil becerisinin gelişmesine katkıda bulunurken, bir taraftan da özgüven edinimiyle yaratıcı ve mutlu bir birey olarak yetismeye katkı sağlayan özbakım becerisinin gelişmesini destekler (Dağ vd., 2021). Bu bağlamda, okul öncesi dönem çocuklarının içinde bulundukları gelişim dönemleriyle uyumlu olmak üzere, gelişim alanlarıyla bütünleşen pekiştiriciler eşliğinde deneyimlerle öğrenerek keşfetme eğiliminde oldukları göz önüne alındığında, lifli ve gözenekli kurgusuyla doğal ve organik bir malzeme olan ahşaptan yapılmış olan eğitici ahşap oyuncaklar, basit ve sade oluşlarıyla olumlayıcı ve bütünleyici tesiriyle çocuklara eğlenceli bir öğrenme deneyimi sunan araçlardır (Usta, 2020).

Buna göre, kendine özgü açınımsal göstergeleri ile karakterize olan çocuk gelişiminde ayırsanmış bir aralık olarak öne çıkan 0-6 yaş (0-72 ay) okul öncesi dönem çocuklarının kendini fark etme ve dünyayı anlama ihtiyacıyla ortaya koydukları keşfetme ve öğrenme isteği çerçevesinde öğrenmeyi keşfetme bütünlüğünde kolaylaştıran araçlar durumundaki oyuncakların gelişim alanlarıyla pekişen yönlerinin etraflica ele alınarak takdim edilmesinde büyük fayda vardır. Oyuncaklar imal edildikleri malzemeler itibarıyla çok çeşitli olup ahşap oyuncaklar bunlardan biridir. Bu çalışmada, basit ve sade tasarımı muhtevasıyla okul öncesi dönem çocuğunun oynayarak öğrenmesini merkeze alarak kategorize edilip takdim edilen eğitici

ahşap oyuncaklar bağlamında, keşifsel yaklaşımla eleştirel düşünme ve yaratıcı bakışla ayrılmaz bir bütünlük içinde bulunan temel öğrenme becerilerinin kazanılmasına katkı sağlayan kule yapma kategorisi için kategorik detaylandırmalar yapılarak kule yapma oyuncakları ile gelişim alanlarının nasıl bağdaştığının açıklanması amaçlanmıştır.

EĞİTİCİ AHŞAP OYUNCAKLAR

Usta (2020) tarafından belirtildiği gibi, eğitici ahşap oyuncaklar, bütüncül bir bakışla çevrelenmiş olan çocuk merkezli yaklaşım bağlamında, 0-6 yaş (0-72 ay) arasındaki okul öncesi dönem çocuklarının (bireysel gelişim aşamalarının ayrılmaz bileşenleri durumundaki bilişsel ve psikomotor gelişim ile dil gelişiminin yanı sıra sosyal ve duygusal gelişim ile özbakım becerilerinin desteklenmesi suretiyle) psikoseksüel gelişim evrelerinin tüm gelişim alanlarıyla uyumlu bir bütünlük halinde devam etmesini sağlamak amacıyla tasarlanır. Eğitici Ahşap Oyuncaklar, çok yönlü ve işlevsel tasarım kurgusuyla envaiçeşit oyuncaktan oluşan oldukça geniş bir ürün karmasına sahiptir ve 0-6 yaş (0-72 ay) okul öncesi çocukluk dönemi nezdinde büyük ve küçük kas gelişimini içeren psikomotor gelişim ile [bireysel becerilerin ve yetkinliklerin açığa çıkarılması biçimi olarak 1993 yılında Gardner tarafından tanımlanan çoklu zeka kuramı bağlamında açığa çıkan] bilişsel gelişimin yanı sıra, dil gelişimi, sosyal ve duygusal gelişim ve özbakım becerisi çerçevesinde, gelişim alanlarının tümüne katkı sağlar.

Bu perspektifte, Hacettepe Üniversitesi bünyesinde 2013 yılında Bologna süreci kapsamında açılan Eğitici Ahşap Oyuncaklar seçmeli dersi nezdinde Prof. Dr. İlker Usta tarafından oluşturulup takdim edilen Ahşap Oyuncak Kategorizasyonu, 2022’de kategorik yönden çeşitlendirilip güncellenerek toplamda 27 kategori ve 118 alt kategori ile düzenlenmiş olup alfabetik sıraya göre aşağıdaki kategorileri ihtiva etmektedir (Usta, 2022): Bloklar, Bulyap, Çalgı Aleti, Çivi Çakma, Çöğüncek, Dizme ve Geçirme, Düzenekli, Elbise Giydirme, Ev, Fırıldak, Figürler, Harf Öğretme, İç İç Geçmeli, Kaydırgaç, Kukla, Kule Yapma, Mekan Örneklemesi, Model Eşyalar, Paytak, Pedalsız Bisiklet, Sallanan At, Sayı Öğretme, Scooter (Tekerlekli Kızak), Tertipler, Vasıta, Yapboz, Yeknesak.

Bu çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarında kule yapma kategorisi oyuncaklarının gelişim alanları üzerindeki etkisi, Usta’nın 2022 yılında güncelleyip geliştirdiği ahşap oyuncak kategorizasyonu bağlamında kategorik muhteva göz önüne alınarak açıklanmıştır.

KULE YAPMA KATEGORİSİ

Kategorik olarak kule yapma oyuncakları aşağıdaki alt kategorilerden oluşur ve özü itibarıyla bir bütünün bileşenleri durumundaki parçaların üst üste yığılarak dikey yönde düzgün bir yapı inşa edilmesine temellenir (Usta, 2022).

- Halkalarla Konik Kule
- Geometrik Parçalarla Kule
- Jenga (Dikdörtgen Bloklarla Kule)
- Kertikli Bloklarla Prizmatik Kule
- Tırtıklı Çubuklarla kule
- Küplerle Kule

Kule Yapma adlandırmasıyla örneklenen halkalarla konik kule, geometrik parçalarla kule, Jenga (dikdörtgen bloklarla kule), kertikli bloklarla prizmatik kule, tırtıklı çubuklarla kule ve küplerle kule gibi değişik kurgularda tasarlanmış oyuncaklarla dikey yönde düzgünce istifleme yaparak öngörülen yapıyı inşa edebilmek, çocuklarda bilişsel ve motor becerilerle birlikte sosyal ve duygusal gelişim ile dil becerisinin varlığını gösterirken, özbakım edinimi için gerekli hazırbulunuşluğa sahip olmayı destekler. Böylesine bütünleşik bir gelişimsel durumun kule yapma kategorisi oyuncaklarıyla ortaya çıkması, gelişim alanlarının birbirleriyle bağlantısallığından kaynaklanan bir hususiyet olup kule yapma kategorisi oyuncaklarının hayal gücü ve yaratıcı bakış açısıyla birleşen eleştirel düşüncüyü öncelleyen içselliği, bu minval üzere bireysel özellikleri bakımından kendini tanıyan çocukların öz farkındalık erişimine atfen değişim ve tutarlılık bağdaştırmasıyla güçlenerek başkalarıyla iletişim kurmasına ve kendi dünyalarını kurgulayıp yönetmesine imkan tanıyan duygu düzenleme kapasitelerinin gelişmesine altlık teşkil eder. Bu perspektifte, ayrımsanmış içselliğiyle 0-6 yaş (0-72 ay) okul öncesi çocuk gelişimi ekseninde gelişim alanlarının tümüyle doğrudan veya dolaylı şekilde bağıntısı bulunan kule yapma kategorisi oyuncaklarının çocuklar üzerindeki işlevi ve etkisi, neden-sonuç örgüsüyle detaylandırılarak aşağıdaki gibi açıklanabilir.

Tasarımsal Kurgu ve Yapılandırma

Kendine özgü strüktürel ve görsel mevcudiyetiyle, 0-6 yaş (0-72 ay) okul öncesi dönem çocuklarının bedensel-zihinsel-ruhsal bakımdan gelişmelerine katkı sağlayan kule yapma kategorisi oyuncakları, çok yönlü ve işlevsel düzenlemeleriyle doğrudan veya dolaylı şekilde gelişim alanlarının tümüne olumlayıcı bir etkide bulunan oyuncaklardır. Öncelikli bir hususiyet olarak, görsel bütünlüğü yakalama çabası içerisinde olan çocuğun parmaklarının kütleli algıya karşı hassasiyeti sebebiyle, kule yapma kategorisi oyuncaklarının tüm bileşenleri aynı ağaç türünden imal edilmiş ve mevcut örneklendirmeye istinaden farklı tarzda biçimlendirilmiş ahşap malzeme ile tasarlanır.

Psikoseksüel gelişim evreleriyle şekillenen çocuk gelişimin nüvesini oluşturan olumlayıcı bakış açısıyla tasarlanan kule yapma oyuncaklarında, bütünlüğü bir yaklaşımla ortaya koyulan oyunsal faaliyetlere yönelik belirgin yapılandırmalar şöyledir:

- Benzeşik muhtevasıyla *halkalarla konik kule*, *geometrik parçalarla kule* ve *kertikli bloklarla prizmatik kule* örneklemeleri, ahşap bir tablanın üzerinde konuşlandırılmış bir çubuğun içinden geçirilen farklı boyutlardaki halkalarla veya üçgen-beşgen-altıgen şekilde hazırlanmış geometrik parçalarla ya da bir tarafında L şeklinde kertik açılmış dikdörtgen kesitli bloklarla aşağıdan yukarıya konik veya prizmatik bir yapının oluşturulmasına odaklanır,
- Ayrımsanmış içeriğiyle *Jenga (dikdörtgen bloklarla kule)* ve *küplerle kule* düzenlemeleri, dikey doğrultuda olmak üzere düzgün bir biçimde dikkatle ve özenle üst üste yığılarak oluşturulmuş prizmatik veya kübik bir yapı inşa etmeyi amaçlar,
- Bariz farklılığıyla *tırtıklı çubuklarla kule* tasarımı, uçlarına yakın yerlerde (ve ayrıca ortasında) kalınlığının yarısına kadar oyulmuş dikdörtgen veya kare kesitli çubukların çiftlerli olarak ters-düz olacak şekilde üst üste yığılmak suretiyle içi boşluklu prizmatik veya kübik yapıların meydana getirilmesine yönelik bir kurguya sahiptir,

Bilişsel Gelişim ve Psikomotor Gelişim Bağdaştırması

Kule Yapma kategorisi oyuncakları ile bilişsel gelişim ve psikomotor gelişim zemininde gelişim alanları ilişkilendirmesi yapıldığında şunlar söylenebilir:

- Bir kule yapma amacıyla hazırlanmış parçaların birbiriyle uyumlu bir şekilde zeminden başlayarak tepeye kadar üst üste yığılmasıyla (konik veya prizmatik ya da kübik) bir yapının ortaya çıkmasını sağlayan kule yapma kategorisi oyuncakları, belli bir geometrik görseli yansıtan kule tiplmesiyle çocuklar üzerinde ilgi toplayıcı bir etki yapmak suretiyle çocukların denge olgusuyla el-göz koordinasyonu sağlayarak düzgün bir yapının meydana getirilmesine odaklanmalarına yardımcı olur ve çocuklarda ilişkilendirme-bütünleştirme becerisinin gelişimini pekiştirir,
- Olağanlık sınaması eşliğinde denge olgusunu pekiştiren ve odaklanmayla bütünleşik eylemsel bir tavırla gerçekleşen el-göz koordinasyonunu belirgin olarak merkeze alan kule yapma kategorisi oyuncakları, çocuklarda ince motor becerisini destekler ve görsel (uzamsal) zeka ile sayısal (mantıksal) zeka gelişimine katkı yapar.

Dil Gelişimi Bağdaştırması

Kule Yapma kategorisi oyuncakları ile dil gelişimi için bir ilişkilendirme yapılacak olursa şöyle bir izahat yapılabilir:

- Özü itibarıyla zihinsel ve fiziksel bir süreç olarak bir kule yapma faaliyeti içinde olan çocuklarda, tutum-davranış tutarlılığı mahiyetinde, görevi başarıyla yerine getirmeye yönelik bir tutum alma ve uygun davranış gösterme yaklaşımıyla ortaya koyulan inşa etme girişimi, olumlayıcı ve/veya yönlendirici ifadeler içeren sözcüklerin kullanılmasıyla konuşarak yürütülebilir bir etkinlik haline gelmesi durumunda, kule yapma oyuncakları çocukların dil becerisinin gelişimine katkı sağlar.

Sosyal ve Duygusal Gelişim Bağdaştırması

Kule Yapma kategorisi oyuncakları ile sosyal ve duygusal gelişim ilişkilendirildiğinde şunlar konuşulabilir:

- Öngörülen kulenin belirli kurallara göre veya makul bir gerekçeyle yapılmasına temellenen kule yapma kategorisi oyuncakları, çocuklarda kural bilincinin gelişmesini sağlar ve çocukları bir yönergeye uyularak işlem yapmaya yönlendirir,
- Esasen dikkat ve koordinasyon birlikteliğinde gerçekleşen kule inşa etme faaliyeti, çocukların çeşitli bileşenlerden müteşekkil bir durum dahilinde bütüncül bakış açısıyla optimal bir organizasyon yapma yeteneğini geliştirir ve kule yapma etkinliğinde bulunan çocuklarda kendini ifade etmenin bir izdüşümü olarak sosyal ve duygusal gelişime yardımcı olur.

Özbakım Becerisi Bağdaştırması

Kule Yapma kategorisi oyuncakları ile özbakım becerisi ilişkilendirmesi yapıldığında şöyle bir değerlendirme yapılabilir:

- Kule yaparken denge-uyum olgusuyla ilgili parçaları özenle bir araya getirmeye çaba sarf eden çocukların üstlenilen görevin sabır ve titizlikle yapılması gerekliliğini deneyimlemesi, çocuklarda kararlı bir tutum içinde bulunmak suretiyle kendi farkındalıklarına ulaşmaya katkı sağlar ve özbakım becerisinin gelişmesine zemin hazırlar.

SONUÇ

Özü itibarıyla bakıldığında, çocuk gelişimi düzleminde gelişim dönemleri ile bütünleşen gelişim alanlarının sadece bazılarının diğerlerinden ayrı tutularak ele alınması söz konusu değildir, zira (bilişsel gelişim, psikomotor gelişim, dil gelişimi, sosyal ve duygusal gelişim ve özbakım becerisi nezdinde izah edilen) gelişim alanlarının her biri birbiriyle ilişkilidir ve tüm gelişim alanları birbirleriyle doğrudan veya dolaylı olarak etkileşim halinde bulunur. Bütüncül olarak bakıldığında, temel bir gösterge olarak her gelişim alanının gelişim sürecindeki etkisinin göz önüne alınmasıyla çocukların yetenekleri ve/veya kısıtlılıkları belirlenebilir bir hale gelebilir. Bundan ötürü, çocukların halihazırda sahip oldukları kabiliyetlerini bir davranış ortaya koymak ve bir tepki göstermek suretiyle hayatın olağan akışına uygun biçimde nasıl yansıttıklarının anlaşılabilmesi ve bu çerçevede ne gibi pekiştirmelerin yapılması gerektiğiyle ilgili değerlendirmelerin yapılabilmesi için, çocukların yetkinliklerini temsil eden işlevsel kapasitelerinin olabildiğince çeşitli bağlamlarda derinlemesine incelenmesi gerekir. Bu perspektifte, 0-6 yaş (0-72 ay) arasını kapsayan okul öncesi dönemde, Eğitici Ahşap Oyuncaklar ile oynayarak öğrenme ve keşfetme sürecini deneyimleyen çocukların kendi farkındalıklarına ulaşmaya yönelik eğilimleri ve kendilerini tanımaya ilişkin edindikleri kazanımları bu kapsamdaki konulardan biridir.

Kendine özgü naif doğası gereği edilgenliğe geçit vermemek üzere bedensel ve zihinsel özgürleşmeyi merkeze alarak deneme yanılma yoluyla öğrenme ve keşfetme sürecini ihtiva eden 0-6 yaş (0-72 ay) arası okul öncesi dönem çocukluğu, psikoseksüel gelişim evreleri açısından oldukça önemlidir. Buna göre, bu dönemdeki çocukların kendilerini tanıması ve yaşamı anlamlandırması daha çok oyuncaklarla oynayarak gerçekleştiği için, bir olgunun-kavramın-durumun bağlamsal olarak fark edilerek kanıksanıp içselleştirilmesi çerçevesinde, eğitici ahşap oyuncaklar bünyesinde yer alan kule yapma kategorisi oyuncaklarının gelişim alanlarının tümüne doğrudan veya dolaylıca bir katkısı vardır. Bu noktada, el-göz koordinasyonu eşliğinde ilgili parçaların birbirleriyle bütünleştirilerek kule görseli ihtiva eden bir yapı inşa edilmesine imkan tanıyan kule yapma kategorisi oyuncakları; öngörülen kule yapma hedefi bağlamında çocukta işe veya göreve odaklanma yeteneği kazandırır, dikkat yoğunlaştırmak suretiyle birbiriyle bağlantılı parçalarla kule yapmaya yönelen çocuğun bütünleşmeyi sağlayan bileşenler arasında ilişki kurma ve farklı olanı ayırt etme becerisini geliştirir, el ve parmaklar ile gözlerini eşgüdümle kullanarak bir düzen ve uyum halinde kule yapmayı amaçlayan çocukta kendine olan güvenci güçlendirir ve özbakım becerisinin gelişmesini destekler.

Sonuç olarak bu çalışmada kule yapma kategorisi oyuncakları için ortaya konulan kategorik detaylandırmalar, eğitici ahşap oyuncakların yapılandırmacı yaklaşımla bütünleşik öğrenme ve keşfetme süreçlerini içeren okul öncesi çocuk gelişiminde, kendine özgü basit ve sade kurgusuyla, etkili bir işleve sahip olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Arı, R., Üre, Ö. & Yılmaz, H. (1997). *Eğitim psikolojisi ders notu*. Konya: Günay Ofset.
- Başaran, İ. E. (1990). *Eğitim psikolojisi: Modern eğitimin psikolojik temelleri*. Ankara: Gül Yayınevi
- Dağ, N. N., Türkkan, E., Kaçar, A. & Dağ, H. (2021). Children's only profession: Playing with toys. *Northern Clinics of Istanbul*, 8(4), 414-420.
- Emde, R. M., Biringen, Z., Clyman, R. B. & Oppenheim, D. (1991). The moral self of infancy: Affective core and procedural knowledge. *Developmental Review*, 11(3), 251-270.
- Garcia, J. L. (1995). Freud's psychosexual stage conception: A developmental metaphor for counselors. *Journal of Counseling & Development*, 73(5), 498-502.
- Gardner, H. (1993). *Multiple intelligence: The theory in practice*. New York: Basic Books.
- Meisels, S. J. & Shonkoff, J. P. (2000). Early childhood intervention: A continuing evolution. Samuel J. Meisels & Jack P. Shonkoff (Eds.). In *Handbook of early childhood intervention* (pp. 3-31). New York: Cambridge University Press.
- Meisels, J. S. (2006). Accountability in early childhood: No easy answers. Herr Research Center for Children and Social Policy at Erikson Institute, Occasional Paper, No: 6.
- Pokhrel, M. M. (2021). Psychoanalysis theory and its educational implication. *Sotang, Yearly Peer Reviewed Journal*, 3(3): 74-82.
- Usta, İ. (2016). Depictions on wood: acceptance and internalization of wood, which is an intercultural interaction tool, as "a valuable object" (Wood is Valuable). *Mugla Journal of Science and Technology*, 2(2), 139-144.
- Usta, İ. (2019). Okul öncesi çocukluk dönemi ve eğitici ahşap oyuncaklar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 211-238.
- Usta, İ. (2020). Çok yönlü bir öğrenme aracı olarak eğitici ahşap oyuncakların okul öncesi dönem çocuklarının kişilik gelişimine katkısı. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 199-210.
- Usta, İ. (2022). Ahşap Oyuncak Kategorizasyonu. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 9(4), 97-126.
- Yavuzer, H. (1997). *Çocuğunuzun ilk 6 yılı: Bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimiyle*. İstanbul: Remzi Kitabevi.